

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

роботи нашої школи доводить, що, не зважаючи на економічні труднощі в Україні, є можливим досягнути практичних результатів у створенні сучасної матеріально-технічної бази через зосередження зусиль та фінансових ресурсів засновника, закладу, благодійників і держави.

Потапова Л. В.*

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

У статті розглядається питання доцільності створення сучасного інформаційно-освітнього середовища шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній практиці. Висвітлюються аспекти корекційно-освітньої роботи педагогів з дітьми із затримкою психічного розвитку за допомогою комп'ютерних технологій.

Згідно з Національною стратегією розвитку освіти на 2012–2021 роки інтеграція України до світового освітнього простору здійснюється завдяки пошуку ефективних шляхів підвищення якості освіти, модернізації змісту освіти і її організації адекватно світовим тенденціям.

Закон України «Про освіту» вказує на те, що розвиток освіти повинен базуватися на використанні нових прогресивних концепцій, упровадженні в навчально-освітній процес сучасних педагогічних технологій, науково-методичних досягнень, відмові від авторитарної педагогіки [5].

Нова модель освіти покликана переорієнтувати навчально-виховний процес на становлення духовно-здорової творчої особистості, здатної продуктивно мислити, вирішувати проблеми сьогодення й майбутнього. Удосконалення системи освіти та виховання відбувається відповідно до принципів гуманізації, індивідуалізації і передбачає максимальне врахування особистісних та психофізичних особливостей дітей і створення таких умов навчання й виховання, які б сприяли своєчасному й повноцінному всебічному розвитку особистості дитини.

Розвиток технологій стрімко змінює й стандарти дошкільної освіти. Згідно з нормативними документами, які регламентують упровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у діяльність дошкільного навчального закладу, а саме: Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства на 2001–2015 роки» № 537-V від 9.01.2007 р.; Указ Президента України «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» № 926/2010 від 30.09.2010 р.; Наказ МОН України «Правила використання комп'ютерних програм у навчальних закладах» № 903 від 2.12.2004 р.; Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної цільової програми впровадження у навчально-

* © Потапова Л. В.

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року» №1722-р. від 27.08.2010 р. [4], сучасний дошкільний навчальний заклад має бути динамічним, позитивним простором, мета якого полягає в оптимізації розвивального потенціалу дітей та широкому впровадженні інформаційних технологій, що дасть змогу забезпечити перехід на новий рівень аналізу, оцінки, контролю за якістю діяльності як вихованців, так і педагогів [2].

Зміни в системі дошкільної освіти призвели до потреби модернізувати зміст навчання та виховання в спеціальних дошкільних закладах для дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР).

Упровадження комп'ютерних технологій в корекційно-педагогічний процес пов'язане з розв'язанням завдань: навчити дітей грамотно користуватися новими знаряддями діяльності та застосовувати комп'ютерні технології з метою корекції порушень.

Завдяки цьому діти набувають певних навичок безосередньо під час роботи на комп'ютері, який виступає як засіб досягнення поставленої корекційно-освітньої мети. Педагог сам вирішує, у яких випадках доцільно включити в структуру заняття роботу з комп'ютером, що залежить від поставлених корекційних і освітніх цілей і завдань, а також від індивідуальних особливостей, можливостей, потреб і стану здоров'я дитини.

Поєднання в дошкільному вихованні комп'ютерних технологій з традиційними засобами виховання сприяє підвищенню загальної якості виховання, розвитку творчої особистості. У життя дитини комп'ютер входить лише через гру, тому в дошкільних навчальних закладах розвивальне середовище існує як комп'ютерно-ігровий комплекс. А комп'ютер розглядають як засіб удосконалення навчально-виховного процесу.

Праці зарубіжних та вітчизняних дослідників С. Пейперт, Б. Хантер, Є.М. Іванова, Н.П. Чудова підтверджують доцільність використання інформаційних технологій у розвитку пізнавальних здібностей, починаючи зі старшого дошкільного віку. Учені вказують на доцільність використання комп'ютерно-ігрового комплексу, починаючи з п'яти років. Педагоги, які вивчають використання комп'ютерних засобів (Г.А. Репіна, Л.А. Парамонова), висловлюють думку про те, що їх використання є чинником збереження психічного здоров'я дітей та має сприяти вирішенню таких завдань: розвивати психофізичні функції, що забезпечують готовність до навчання (дрібну моторику, зорово-просторову орієнтацію, зорово-моторну координацію); розширювати світогляд; допомагати в освоєнні соціальної ролі; формувати навчальну мотивацію, розвивати особистісні компоненти пізнавальної діяльності (пізнавальну активність, самостійність, довірливість уваги); формувати відповідно до віку загально-

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

інтелектуальні вміння; організувати сприятливу атмосферу для розвитку соціального середовища [3].

Ясла-садок компенсуючого типу – центр розвитку дитини №60 Херсонської міської ради вирішує комплексні важливі завдання, націлені на створення умов для фізичного, розумового і психічного розвитку, а також корекції фізичного та розумового розвитку, оздоровлення дітей віком від 1 року 6 місяців до 6 (7) років.

Педагогічний колектив відмовився від авторитарної педагогіки і працює в режимі пошуку та застосування нових форм навчання, самостійно обираючи методи та засоби педагогічної корекції. Головною метою діяльності закладу є зміцнення здоров'я, розвиток особистості, забезпечення соціально-психологічної реабілітації та адаптації дитини шляхом спеціально організованого навчально-виховного процесу в комплексі з корекційно-розвивальною та лікувально-оздоровчою роботою. Одним із завдань закладу в корекційній роботі з дітьми із ЗПР є підвищення якості освіти на основі створення сучасного інформаційно-освітнього середовища шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній практиці.

Спеціалісти закладу в процес навчання й-виховання дітей із затримкою психічного розвитку впроваджують сучасні комп'ютерні технології за новими навчальними програмами, що позитивно впливає на корекційну роботу. Групи забезпечені посібниками, методичною літературою, сучасним комп'ютерним обладнанням, наявні підбірки відеоматеріалів, презентації за різною тематикою відповідно до віку й розвитку дітей. Роботу педагоги проводять за розділами програми «Дитина»: «Мова рідна», «Художня література», «Дитина у довкіллі», «Граючись, зростаємо», «Віконечко у природу», «Математична скарбничка», «Чарівні пальчики», «Подорож у світ англійської мови». Комп'ютери в групах природно вписалися в життя дітей і є ефективними засобами, які допомагають значно урізноманітнювати процес навчання.

Під час розроблення нових дидактичних матеріалів, орієнтованих на використання ІКТ для корекції різних порушень, ми враховуємо психофізичні та пізнавальні особливості дітей та типи провідної діяльності для кожної вікової групи. Організуючи роботу дітей за комп'ютером, постійно дотримуємось правил безпечної роботи з комп'ютерною технікою, санітарно-гігієнічних норм: відповідність освітлення, розташування ПК, провітрюваність приміщення, тривалість роботи за комп'ютером та ін. З обережністю вирішуємо питання в разі наявності в дитини невротичних розладів та порушення зору.

На корекційних заняттях найбільш популярними стали такі комп'ютерні технології: комп'ютерні ігри та вправи, тренажери, комп'ютерні презентації, аудіо- та відеозаписи.

Використання їх дозволяє зробити освітню діяльність емоційно забарвленою, привабливою для дошкільників, підвищує

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

мотивацію та індивідуалізацію навчання, розвиває творчі здібності дітей, є прекрасним наочним посібником і демонстраційним матеріалом, що сприяє хорошій результативності на заняттях, створенню благополучного емоційного фону.

Комп'ютерні ігри та вправи використовуємо для розвитку та корекції пізнавальних психічних процесів, вироблення й закріплення навчальних знань, умінь, навичок. За їх допомогою моделюємо різні ситуації спілкування, тому що повторити діалог з тим самим партнером необхідну для дитини кількість разів в реальному житті складно. «Комп'ютерний» співрозмовник є дуже привабливим для дітей, що забезпечує мотивацію вступу в контакт з партнером по спілкуванню.

Проводимо комп'ютерні ігри та вправи не лише для засвоєння знань і розвитку основних якостей згідно з цілями певних ігор, а й для розвитку уваги, зорово-моторної координації та пізнавальної активності. Під час проведення комп'ютерних ігор відбувається також і розвиток довільної регуляції діяльності дітей – уміння підпорядковувати свою діяльність заданим правилам і вимогам.

Формування й розвиток у дітей свідомості, розвиток вербальної пам'яті та уваги, словесно-логічного мислення створюють передумови для корекції порушень лексико-граматичної сторони мовлення. Для відпрацювання навичок правильної звуковимови, математичних дій, розвитку логічних навичок використовуємо тренажери «Повтори звук», «Знайди зайвий», «Що змінилось?». Елементи комп'ютерного навчання допомагають нам формувати в дітей усвідомленість понять, що є дуже важливим для їх мовленнєвого та інтелектуального розвитку. У дітей починає розвиватися розуміння того, що є декілька рівнів оточуючого нас світу – це реальні речі, а також картинки, слова, і схеми для їх зображення й позначення.

Під час створення та застосування комп'ютерних презентацій враховуємо специфіку корекції розвитку дітей, вікову групу, контингент вихованців, психічний, фізичний та емоційний розвиток, навчальну тему. Кожен слайд є навчальним епізодом, що містить самостійну дидактичну одиницю і активізує пізнавальну діяльність дітей.

Використання комп'ютерних презентацій сприяє розвитку наочно-образного мислення, уваги; створює позитивну мотивацію за рахунок використання різних способів активізації уваги; забезпечує методичну та дидактичну підтримку на різних етапах заняття. Це дає нам змогу бачити реакцію дітей та вчасно відреагувати на ситуацію.

Комп'ютерні ігри, вправи та тренажери частіше всього використовуємо на індивідуальних заняттях, комп'ютерні презентації – на групових.

У процесі корекційних занять із застосуванням комп'ютера діти вчаться долати труднощі, контролювати свою діяльність, оцінювати результати. Вирішуючи завдання комп'ютерної гри,

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

діти прагнуть досягти позитивних результатів. Використання комп'ютерних засобів навчання допомагає нам розвивати в дошкільників такі вольові якості, як самостійність, зібраність, посидючість.

Заняття на комп'ютері мають велике значення і для розвитку довільної моторики пальців рук, що особливо актуально в роботі з дітьми із ЗПР. У процесі виконання комп'ютерних завдань учимо натискати пальцями на певні клавіші, користуватися маніпулятором («мишею»). Важливим моментом підготовки дітей до оволодіння письмом є формування і розвиток спільної координованої діяльності зорового й моторного аналізаторів. Це з успіхом досягається педагогами на заняттях з використанням комп'ютера.

Використання комп'ютерних технологій у роботі з дітьми дає можливість навчати кожну дитину окремо, індивідуально добираючи обсяг, складність навчальних завдань і послідовність вивчення матеріалу, здійснювати оперативний та об'єктивний контроль за результатами навчально-ігрової діяльності. Кольоровий та звуковий супровід правильних дій дитини відбувається у зручному темпі. Таке поєднання створює умови для інтенсифікації формування психічних цільових структур та вольової регуляції поведінки дитини.

Використання комп'ютерних програм «Логіка», «Живий звук», «Абетка», «Логопед», «Мультикід» робить корекційні заняття привабливими, стимулює зацікавленість, налаштовує на позитивний результат. Завдяки послідовній появі зображень на екрані, діти мають можливість виконувати вправи більш уважно і в повному обсязі.

Роботу з комп'ютером на корекційних заняттях включаємо дозовано, для вирішення певних завдань. Структура самого заняття не порушується. Замінюються лише деякі ігри та вправи. Діти отримують схвалення не тільки від педагогів, а ще й з боку комп'ютера у вигляді картинок-прізів, які супроводжуються звуковим оформленням.

Заняття з використанням ІКТ дають низку переваг: діти краще сприймають матеріал, у них зростає зацікавленість, розвиваються творчі здібності.

На заняттях з ознайомлення з довкіллям, художньої літератури ми використовуємо ігри, цікаві для дітей презентації із загадками, ребусами кросвордами, що відповідають віку дітей. Розробили багато цікавих презентацій «У мене чудовий дім», «Магазин іграшок», «Який Я?»; ігрові завдання «Чий голос?», «Що було спочатку, а що – потім?»; комп'ютерні ігри «Що змінилося?», «Де сховалася лисичка?», за допомогою яких діти краще і швидше засвоюють зміст, послідовність подій, поповнюють словниковий запас, розвивають мовлення.

Застосовуємо слайди з об'єктами природи, що супроводжують живим звуком чи музичною композицією. Це викликає позитивні емоції і переживання. Презентація несе в собі

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

інформації, цікаву і зрозумілу дошкільнятам, які ще не вміють читати і писати. Завдяки цьому діти краще сприймають матеріал, що вивчається.

Для подолання перевтоми дітей під час заняття, використовуємо фізкультпаузи, фізкультхвилинки, хвилинки-релаксації. Рухи, імітація звуків, дитячі пісні, мультиплікація надовго привертають увагу дітей.

Таким чином, систематичне використання ІКТ в корекційній роботі з дітьми із ЗПР робить заняття привабливими та цікавими, емоційно насиченими, яскравими, налаштовують на позитивний результат, підвищується ефективність навчального процесу. У дітей узагальнюються та закріплюються знання, розвивається мовленнєвий апарат, з'являється бажання застосувати побачене в повсякденному житті, діти краще аналізують, порівнюють, формується естетичний смак та почуття прекрасного.

Література:

1. Використання ІКТ у навчально-виховному та корекційно-відновлювальному процесі. – Режим доступу: <http://pagines.rv.ua/446/>
2. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в корекційній роботі з дітьми з особливими потребами. – Режим доступу: <http://www.google.com.ua/url?url=http://www.teacherjournal.com.ua/attachments/23844>.
3. Дабіжа Н. Інформаційно-комунікаційні технології в корекційно-педагогічному процесі // Дефектолог. – 2014. – № 9. – С.4.
4. Концепція Державної цільової програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1722-2010-p>.

Темченко С. М.*

СПІЛЬНА РОБОТА ДИТЯЧОГО САДКА Й СІМ'І В ПІДГОТОВЦІ ДІТЕЙ ДО ШКОЛИ

У статті висвітлено ролі сім'ї та дошкільного навчального закладу в підготовці дітей до школи, суть та компоненти готовності дитини до школи, обґрунтовано необхідність тісної співпраці батьків та працівників дошкільних закладів у вихованні дошкільнят.

У дітях – майбутнє кожної нації. І тому кожна розвинена держава зацікавлена в тому, щоб її маленькі громадяни мали щасливе дитинство, щоб росли здоровими та розумними.

Конвенцією ООН про права дитини, яка була прийнята резолюцією Генеральної Асамблеї ООН в 1989 році та ратифікована Верховною Радою України в 1991 році, визначено, що кожна дитина має право на одержання безкоштовної обов'язкової освіти на початкових стадіях, яка сприяла б її загальному культурному розвитку й завдяки якій вона могла б на основі

* **© Темченко С.М.**